

ХРОНІКА

О.О.РОМЕНСЬКИЙ (ХАРКІВ)

**МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
«КНЯЗЬ ПОМЕР – ХАЙ ЖИВУТЬ КНЯЗІ! НАЩАДКИ
ТА СПАДЩИНА ВОЛОДИМИРА»
(«Le prince est mort – vivent les princes!»
Les héritiers et l'héritage de Volodymer)**

Захід, що відбувся 24–25 вересня 2015 р. в Києві та був присвячений тисячоліттю з дня успіння св. Володимира й пам'яті свв. Бориса й Гліба організували Український національний комітет візантиністів, Інститут історії України НАНУ спільно зі французьким Центром історії й цивілізації Візантії (співорганізаторами виступили, відповідно, О.Толочко та К.Цукерман). Виголошені доповіді стосувалися широкого кола дотичних до головної теми проблем візантійської й давньоруської історії: від літописання та формування наративів до новітніх археологічних, нумізматичних знахідок. Як напівжартома відзначив на відкритті конференції *П.Толочко*, її програма була «надзвичайно демократичною». І дійсно, виступи визнаних спеціалістів чергувалися з доповідями молодих дослідників, що, на наш погляд, стало безсумнівною перевагою цього форуму.

У доповіді *Ю.Корпели* (Університет Східної Фінляндії) було порушено питання про те, як Володимир став «хрестителем Росії» та про трансформацію його культу в Московській Русі. *Ф.Андрощук* (Шведський історичний музей) ознайомив присутніх із новими знахідками візантійських та скандинавських монет часу правління Володимира. Доповідь *І.Данилевського* (Вища школа економіки, Москва) мала теоретико-методологічний характер і стосувалася проблеми розуміння контексту літописних текстів та їх тлумачення, що викликало жваву дискусію між присутніми фахівцями. Виступ *М.Уайт* (Ноттінгемський університет) присвячувався «візантинізації» образів Володимира, Бориса й Гліба в агіографії, тобто розкриттю засобів і текстуальних паралелей, за допомогою яких незвичайні для Візантії князі-страстотерпці та їхній батько вписувалися у звичний житійний контекст. *О.Гінніус* (Вища школа економіки, Москва) розкрив сутність двох конкретних сюжетів з історії Русі XII ст.: трагічну загибель Ростислава та Ізяслава, синів новгородського князя Ярослава Володимировича, у 1198 р., та питання про походження й розвиток свята Покрови Богородиці. Джерелознавчу спрямованість продовжила *О.Вардазарян* (Матенадаран, Єреван), доповідь якої стосувалася рукописів вірменського життя Бориса й Гліба.

Д.Дук із Полоцького університету розкрив проблему трансформації міської структури Полоцька. *С.Михеев* (Інститут слов'янознавства РАН) висвітлив питання про тризуб Володимира на металевих підвісках. Виступ *Н.Хамайко* (Інститут археології НАНУ)

стосувався долі язичницького курганного могильника в Києві. Археологічне спрямування мала й доповідь *О.Комара*, котрий охарактеризував питання про сіверян часів Володимирового князювання.

Наступний день конференції відзначився особливо жвавими дебатами. Питання літописної текстології та стем «Повісті временних літ» порушив *Д.Островський* (Гарвард), що викликало контраргументи *О.Гінніуса*. *В.Арістов* (Інститут історії України НАНУ) зробив цікаву спробу пояснити походження літописної дати хрещення Русі як запозичення даних «Синопису» Іоанна Скїлиці. Доповідь *К.Цукермана* (École pratique des hautes études) стосувалася проблеми «мовчання» автентичних джерел стосовно релігійної політики та церковної ієрархії часів Володимира. Дослідник указав на особливу роль Бруно Кверфуртського та Анастаса Корсунянина у справі становлення ієрархії. Доповідь *С.Іванова* (Вища школа економіки, Москва) присвячувалася тлумаченню сюжету Никонівського літопису про місію Марка Македонянина, відправленого князем Володимиром до волзьких болгар. Застосовуючи просопографічний аналіз та підрахунок частоти вживання імені «Марк» у візантійських джерелах, доповідач аргументовано заперечив імовірність такої події стосовно X ст.

У доповідях *С.Темчина* (Інститут литовської мови, Вільнюс) та *Н.Пак* (Державний університет морського й річкового флоту імені адмірала С.Макарова, Санкт-Петербург) було розкрито різні джерелознавчі аспекти «Слова про закон і благодать» Іларіона. Виступ *О.Роменського* (Харків) присвячувався гіпотезі О.Шахматова про «Корсунську легенду» у світлі новітніх досягнень літописознавства. Доповідь *О.Филипчака* (Чернівецький національний університет) також мала джерелознавчий характер і стосувалася «Аноніма Бандурі», його рукописної традиції та питання походження інформації про хрещення Русі. Мошам св. Володимира й обставинам їх виявлення Петром Могилою свій виступ присвятив *Я.Затилюк* (Інститут історії України НАНУ).

Відзначимо високий рівень як наукової, так і організаційної складових конференції, за що слід подякувати організаторам, і в першу чергу О.Толочку та К.Цукерману.